

Dôvera je dnes ohrozený druh. Ak sa u nás povie: slabá vymáhateľnosť práva, netransparentné podnikateľské prostredie, neistota v práci, strach o deti..., je to vždy reč o dôvere, ktorá tu panuje, či skôr nepanuje. Strata dôvery je celosvetová **diagnóza našej doby.**

V tomto duchu však myslíme na narušenú dôveru v cirkev. Väčšina ľudí si pri otázke dôveryhodnosti cirkvi spomenie na zarážajúce množstvo pedofilných škandálov kňazov, ale aj na nešťastné postupy pri riešení tejto otázky. Takéto prípady nás všetkých nesmierne mrzia. Strata dôvery však siaha omnoho hlbšie - niektorí teológovia hovoria, že už v 18. storočí stratila cirkev intelektuálov (nevedela odpovedať primeraným spôsobom na rozvíjajúcu sa vedu ani na túžbu po slobode bádania), v 19. storočí stratila proletariát (Marx napísal svoj Manifest o štyri desaťročia skôr, ako vznikla prvá sociálna encyklika). V 20. storočí stratila rozvedených, ženy, asi aj deti... Ani Slovensku sa tieto straty nevyhli a na začiatku 21. storočia sa zdá, že sme práve na Slovensku na najlepšej ceste stratiť čestných veriacich ľudí, ktorí verili v ľudskosť, spravodlivosť, nádej. **Pritom starší kňazi, ktorí polovicu svojho života slúžili v minulom režime Československa, hovoria, že nikdy nebola taká veľká dôvera v cirkev, ako po revolúcii. Ale stratili sme ju!**

Neviem sa zmieriť s tým, že ak stratíme dôveru, tak sa vlastne nič nestane, že život pôjde ďalej, len bude skupina veriacich menšia. A to už aj preto, že **narušiť dôveru, to znamená aj ponížiť ľudí.** Ak sme niekomu verili a on nás sklamal, sme aj sami ponížení. Počas vpádu sovietskych vojsk do Československa sa pokúšali niektorí pracovníci televízie vysielateľ. Vtedajšiu moderátorku Kamilu Moučkovou považujú dnes pamätníci za hrdinku, pretože čítala správy pod dvoma namierenými samopalmi. Na otázku, či sa cítila ako hrdinka, odpovedala: *Ja som sa triasla zlosťou a ponížením. Cítila som sa ponížená za seba i za celý národ!*

Som presvedčený, že toto poníženie prežívame, ak nás oklame firma, ak niekto nedodrží zmluvu, ak podrazí manžel manželku, rodič dieťa..., teda ak sa naruší dôvera. Neviem sa zmieriť s tým, že ak stratíme dôveru, tak sa vlastne nič nestane aj preto, že **bez dôvery sa dá len ťažko kvalitne žiť!** Aj tam, kde sa podpisujú právne záväzné zmluvy, je v pozadí dôvera – že stojíme za slovom, ktoré sme napísali, alebo sa aspoň bojíme sankcií z nedodržania zmluvy. Kde v nič také nemôžeme veriť, tam je zbytočný aj právny dokument. Neviem sa zmieriť s tým, že **môžeme čestne rozprávať o Bohu, o Ježišovi a pritom ľudsky sa nám nedá veriť.** K ohlasovaniu Kristových princípov je potrebné, aby sme mali dôveru aj ako spoľahliví, čestní a rozhladení ľudia. Kardinál König odpovedal na otázku o budúcnosti náboženstiev: *„Podľa mňa nejde ani tak o otázku viery v Boha, ale o otázku viery v človeka.“*¹ Neviem sa zmieriť s tým, že ak stratíme dôveru, tak sa nič nestane preto, že **si neviem predstaviť, kde sa bude rodiť, tvoriť, podporovať a udržiavať, ak nie medzi tými, ktorí si hovoria veriaci.** Evanjelium, ktoré počúvame a ktoré chceme žiť, na ktorom do veľkej miery

¹ Heine S., Pawlovsky P.: Moderní průvodce křesťanstvím, Vyšehrad 2012

vyrástli aj princípy našej kultúry, by malo byť živnou pôdou, akousi zásobárňou aj pre tých, ktorí inak nemajú dôvod či príklad dôvery.

Dlho by sme mohli analyzovať prečo sa dôvera stráca. Ešte pred vyplávaním pedofilných škandálov som čítal analýzy a zamyslenia na túto tému od mnohých teológov a ešte viac som počúval nárek nad stavom spoločnosti, ktorá už neberie vážne ohlasovateľov evanjelia. Nechcem v tom však pokračovať, pretože čo sa pitve, to je mŕtve. Potrebujeme nielen analýzu, ale aj syntézu, teda vytvorenie novej vízie, udanie nového smeru. Za môjho kňazského pôsobenia som stretol len jedného biskupa, ktorý vedel aj o boľavých veciach, ale vedel aj dať tvorivé podnety. Mal na to charizmu. Žiaľ, jeho pôsobenie trvalo len tri roky. A my sme tu zostali, aby sme sa s týmto problémom pasovali ďalej.

Stretáme sa spolu na sviatok Panny Márie Kráľovnej. Pápež Pius XII. k tomuto sviatku napísal encykliku (*Ad coeli Reginam* - 1954). Vychádza z dávnych spisov, liturgie i umenia, kde sa Mária vnímala ako kráľovná pre moc svojho príhovoru, pre dokonalosť, pre blízkosť Ježišovi. Ale pápež nakoniec varuje pred nadnesením (a tiež pred nedostatočným vnímaním jej veľkosti). Posledné slová encykliky hovoria, **aby sme si Máriu ctili, napodobňovali ju a videli v nej kráľovnú prenasledovaných a kráľovnú mieru**. A zrazu sme z nebeského kráľovstva na zemi! A to je dobre. Ak by som nechal voľne plynúť svoje myšlienky na tému, prečo je pre mňa Mária kráľovnou, tak by som začal hovoriť o tom, ako kráľovsky obstála pri svojom Synovi. Mária s ním išla celým jeho životom na zemi, vnímala jeho slávu, veľkosť, ale vnímala aj stratu dôvery. Prestali mu veriť tí, ktorí mohli zničiť jeho život. Čo sa stalo, vieme všetci. Ježiš bol kritický. Ale primárne nekritizoval okupantov – Rimanov, primárne nekritizoval kolaborantov – saducejov, primárne nekritizoval partizánov – zelótov, primárne nekritizoval kráľov – Herodesa, primárne nekritizoval utiahnutých zbožných – kumráncov. Hoci všetci by si kritiku aj zaslúžili. **Ježiš zomrel na to, že kritizoval falošnú zbožnosť farizejov a zákonníkov**. Prečo mu práve na tomto záležalo? Prečo práve v tomto videl zdroj problému, vec najviac hodnú kritiky? Pravdepodobne práve pre tie dôvody, ktoré tu rozoberáme. Ak sa začne nesprávne hovoriť o Bohu, ak sa do toho primieša mocenský záujem, ak sa z reči o Bohu stane nebeská matematika – teda výpočet, čo som urobil a neurobil, ak sa z toho stane poisťovacia agentúra pre nebo, ak sa vytratí záujem o trpiaceho, ak sa vytratí citlivosť na pravdu..., čo potom môžeme čakať od sveta? Spiritualita vytvára životný štýl.

A Mária stála pri svojom Synovi aj vtedy, keď totálne stratil dôveru iných, aj najbližších, dokonca keď ho odstránili. Obstála ako skutočná kráľovná. Pretože **stáť na strane pravdy, stáť vzpriamene aj tam, kde väčšina ide opačne, to je vec cti. Vec dôvery dobrému a Božiemu**. Mária bola sama obdarená nesmiernou dôverou zo strany Boha (ale tým aj my všetci, celé ľudstvo!). A zrazu to ľudia nechceli vidieť, nepotrebujú si pripomínať dôveru Boha voči nám. **Mária bola svedok obrovského vyvýšenia človeka, ale aj svedok jeho hriešnosti**

a biedy. Ale neodradilo ju to! *Nebola v Ježišovom spoločenstve preto, že by to bolo ideálne spoločenstvo, ale preto, že chcela byť blízko neho².*

Vrátim sa ktéme narušenej až stratenej dôvery. Skúsme si to predstaviť na manželoch. **Ak sa tam stratí dôvera, cesta späť je neskutočne ťažká.** Dôvera sa nedá vrátiť tým, že **nechceme vidieť**, že sa niečo stalo. Nedá sa však vrátiť ani tým, že budeme na toho druhého **neprestajne kričať, aby sa zmenil.** A ani ten, kto dôveru zradil, si nepomôže neprestajným **apelovaním na to, aby sme mu verili.** Žiaľ, neraz nepomôže ani to, že sa niekto skutočne zmení – **aby mu druhí verili, na to treba dlhý čas, ak sa vôbec dôvera obnoví.** Manželom, ktorí navzájom stratili dôveru, je takmer nemožné dať nejakú všeobecnú pomôcku.

Čo teda robiť v našej situácii? Iste by pomohlo, keby bolo možné **viest' poctivý dialóg.** Len niekedy to vyzerá tak, akoby spolu hovorili hluchonemý so slepým. Iste by pomohla **transparentnosť.** No pre mnohých akoby bola transparentnosť synonymom ohrozenosti. Jednoznačne by pomohlo **vrátiť sa ku koreňom, k evanjeliu a ku Kristovi.** Ale aj to si dnes vysvetľuje každý podľa seba. Čo teda robiť?

Dôvera potrebuje dve strany. Len ony vždy nie sú. V pondelok ukončil pápež František svoju návštevu v Kórei. Desaťročia rozdelenú krajinu by sme mohli pokojne označiť za symbol hlbokkej nedôvery a zranení. Pri poslednom príhovore hovoril pápež kňazom: *My kresťania musíme skúmať svoj prínos do procesu zmierenia!* Podobne je to v našej situácii. Ak je snaha o porozumenie jednostranná, je to ťažká situácia. Ale **neostáva iné, ako sa zamerať na svoj prínos. Nestačí ukazovať na druhého,** čo by mal zmeniť.

Pozývame všetkých ľudí dobrej vôle **k vytrvalej modlitbe a k vytrvalej túžbe** po obnovení dôvery. Nemáme iný recept ako to, aby ľudia túžili po svete, v ktorom si môžeme veriť, v ktorom sa počúvame a berieme sa navzájom vážne. Prajme si, aby sme od tejto túžby neodskočili ani vtedy, keď sa nám to zdá dlhodobo jednostranné.

Kiež by to bolo **niečo ako ľudové hnutie,** teda nielen medzi veriacimi. Kiež by sa ľudia vo všetkých profesiách snažili o dialóg namiesto dokazovania svojej sily, o porozumenie namiesto obviňovania. Kiež by ľudia neuhli a snažili sa o to, aby slovo bolo slovom, človek človekom, aby to bolo niečo ako revolučná nálada, v ktorej začíname od seba.

Mária musela ustáť svoje sklamanie a svoju bolesť. Musela dlho čakať. **Obnova dôvery je zázrakom, podobným zmŕtvychvstaniu.** Ale v tento zázrak chcem veriť.

Peter Cibira, farár v Hrádku

² Inšpirované Róberom Bezákom, Wikicitáty, <http://sk.wikiquote.org/wiki/Cirkev>: „Nevstúpil som do cirkvi, aby som žil v krásnej inštitúcii, ale aby som bol s Kristom. Verím v Boha.“ (Róbert Bezák)